

Op fossielenzoektocht in de Touraine (Midden-Frankrijk)

Mai Arets¹

Hoe kwamen we nu in de Touraine terecht? Tijdens onze zoektochten in Hoevenen kwamen we in gesprek met kennissen van ons. Zij vertelden ons over de Faluns de Touraine en wat je er kon vinden en wanneer je er mocht zoeken. Het bleken groeves te zijn met zanden en grinden uit het Midden en Laat Mioceen. Het interessante hier is dat je naast fossielen van marien leven ook fossielen van landdieren kon en kunt vinden. De soortenrijkdom aan haaiantanden zou niet groot zijn maar *Hemipristis serra* zou er niet zeldzaam zijn. Regelmatig werden er ook tanden van *Otodus megalodon* gevonden. Wat de fossielen van landdieren betreft is de soortenrijkdom groot, we denken aan neushoorns, *Deinotherium* soorten (olifantachtigen), knaagdieren, hoefdieren enz. Deze zijn wel iets zeldzamer dan mariene fossielen.

Ons interesse was gewekt. Nu maar eens kijken wanneer we er naartoe konden en waar we konden verblijven.

2015, een eerste kennismaking

In 2015 besloten we op vakantie te gaan naar Normandië en het Parc naturel régional de la Brenne (dept. Indre, Frankrijk), dit laatste is een merengebied tussen Châteauroux en Le Blanc (ca. 100 km ten zuiden van Tours). We hadden het idee opgevat om langs de groeve in Savigné-sur-Lathan (A)* te rijden op weg naar Normandië. Omdat we niet wisten in welke staat de groeve was en of we er mochten zoeken wilden we er niet onnodig veel tijd in steken. Bij aankomst bleek de groeve gesloten te zijn, we konden dus ook geen toestemming vragen. Op de onverharde oprit naar de poort vonden we de eerste haaiantanden. De meeste waren wel zwaar gerold, maar het was toch leuk om al iets te vinden. De hele groeve was omheind, alleen de noordkant was gewoon open. De groeve bleek niet meer in gebruik te zijn. Men was al bezig stukken dicht te gooien met puin en aarde. Op de bulten met stenen en gruis uit de groeve vonden we ook nog enkele haaiantanden. Soms los en soms in de zwaar verkitte grove zanden en steentjes.

Een tweede bezoek: 2016

Het jaar daarop, in 2016, logeerden we in Lerné (dept. Indre-et-Loire) ten zuiden van de Loire en circa 25 kilometer ten zuidwesten van Tours. Inmiddels had ik via Google Maps nog twee groeves in de buurt gevonden. Van Lerné was het slechts een klein uurtje rijden tot de uitgezochte groeves.

Op een doordeweekse dag bezochten we de groeve 'Sables de St. Laurent' bij Saint-Laurent-de-Lin (B). We kwamen er tegen lunchtijd aan. De poort was open en we gingen op zoek naar iemand om toestemming te vragen. We von-

Fig. 1. Vier zee-egels van Saint-Laurent-de-Lin, *Parascutella faujasi* of *Parascutella producta*.

den meteen al stukken van *Parascutella faujasi* of *Parascutella producta* (fig. 1).

Waar ga je zoeken? Overal in de groeves lagen hopen zand van verschillende kleur en korrelgrootte. Het zand werd gezeefd op diverse grofheden. Het 'afval' werd gebruikt voor verharding van landwegen.

Op een gegeven moment kwam de shovelmachinist weer terug. We vroegen hem of we er mochten zoeken, "Après 5 heures" vertelde hij. Dus na 17 uur mochten we er zoeken en blijkbaar ook in het weekend.

Toen wij tegen vijfen bij de groeve aankwamen waren we niet de eersten. Er liepen al enkele mensen rond op zoek naar fossielen. Maar waar moeten en mochten we zoeken? Gelukkig spreek ik een beetje Frans. Een ouder Frans echtpaar was ook op zoek naar haaiantanden, zo te zien. Ik sprak hen dus aan. Deze vriendelijke mensen gaven ons een hoop informatie over waar we konden zoeken en waar niet. Daarnaast gaven ze ons tips hoe we het beste bepaalde fossielen konden vinden. De man was op zoek naar haaiantanden in de wanden maar niet in de buitenwanden. Hakken in de buitenwanden was blijkbaar niet toegestaan. Zijn vrouw zocht de zandbergen af met een tuinhark. Zij was op zoek naar *Scutella*'s. Ze liet enkele vondsten zien en gaf er ons zelfs een paar. Later vonden wij er zelf ook. Naast deze *Scutella*'s vonden ze ook reguliere zee-egels en wel *Arbacina monilis*. Soms waren deze redelijk gaaf. De lagen waarin we konden zoeken waren waarschijnlijk de afzettingen van de Savignien formatie, Langhien, Midden Mioceen, gezien de visgraatstructuren, schelpen, tanden en andere determineerbare fossielen (zie Vaessen & Janse, 1984 en Vaessen, 2007).

De spanning steeg om nu zelf te gaan zoeken. Wij gingen vooral voor de haaiantanden. Zelf zeefde ik mijn uitgehakte zand terwijl Corrie, mijn vriendin, met een geleende hark op zoek ging naar zee-egels.

Later spraken we nóg een Frans echtpaar. Zij hadden een week eerder een prachtige gave *Otodus megalodon* tand gevonden. Deze zou circa 11 centimeter hoog zijn. Ik heb

* De letters achter de in dit artikel genoemde groeves/vindplaatsen verwijzen naar Tabel 1 waarin de coördinaten (en departementen) zijn toegevoegd.

Tabel 1

	GENOEMDE PLAATSEN	COÖRDINATEN
(A)	Savigné-sur-Lathan (dept. Indre-et-Loire)	47°27'05" N 0°18'03" E
(B)	Saint-Laurent-de Lin (dept. Indre-et-Loire)	47°29'55" N 0°15'0,0" E
(C)	O. v. Montreuil-Bellay (dept. Maine-et-Loire)	47°07'24,85" N 0°06'11,60" W
(D)	ZO. v. Doué-la-Fontaine (dept. Maine-et-Loire)	47°10'08" N 0°15'40" W
(E)	N. v. Montreuil-Bellay (dept. Maine-et-Loire)	47°08'46" N 0°08'07" W
(F)	ZO. v. Montreuil-Bellay (dept. Maine-et-Loire)	47°05'35,58" N 0°04'41,19" W
(G)	Channay-sur-Lathan (dept. Indre-et-Loire)	47°29'12,0" N 0°15'16,0" E
(H)	ZW. v. Meigné-le-Vicomte (dept. Maine-et-Loire)	47°29'52" N 0°09'40" E

Fig 2. Saint Laurent-de-Lin (B), aan het werk in 2019.

Fig. 3. Tandjes van zoogdieren uit Saint-Laurent-de-Lin.

foto's ervan gezien. Om van te watertanden. Zij vertelden ook dat er op ongeveer een kilometer afstand nog een groeve was. Door tijdgebrek hebben we deze wel bezocht maar we hebben hier niet gezocht.

We konden niet lang zoeken, maar onze vondsten waren zeker bevredigend: circa 40 haaiantanden, veelal gerold, en enkele zee-egels waren de resultaten voor deze dag. We will be back!

Op weg naar ons tweede vakantieverblijf reden we nog even langs de groeve om er enkele uren te gaan zoeken. Ook dit was een succes. We vonden bijna evenveel als op onze eerste dag hier. Deze keer vonden we in de zandbergen nog twee tandjes van zoogdieren, vermoedelijk van een hert- of antilope-achtige (fig. 3).

Tijdens deze vakantie kwamen we per toeval op een plek waar je ammonieten kon vinden. Ten oosten van Montreuil-Bellay (C) (op zoek naar steppevogels) zagen we in de verte een berg stenen liggen in een vlak agrarisch landschap. Hier wilden we toch een kijkje nemen. We vonden er in eerste instantie stukken van ammonieten, groot en klein. Waarschijnlijk uit het Calloviaan. De boeren hadden de stenen, waarvan sommige ook ammonieten bevatten, langs de akkerranden gegooid. Een luilekkerland voor fossielenzoekers. Hier kon je ze gewoon oprapen.

Fig. 4. Saint Laurent-de-Lin (B), 2019.

Fig. 5. Ammonieten zoeken ten oosten van Montreuil-Bellay (2019).

Fig. 6. Grote ammoniet, vindplaats ten oosten van Montreuil-Bellay (2019).

Een lang weekend in 2017

Op de eerste vrijdag van juni 2017 bezochten we met mijn broer opnieuw de ammonietenvindplaats ten oosten van Montreuil-Bellay (C). De spoeling was dun geworden en ook de met stenen verharde plek waar we er een jaar eerder toch veel vonden was verdwenen. Een tegenvaller. Ik wist wel dat er een honderd meter naar het westen een poeltje was. Misschien kon ik hier amfibieën vinden. Maar de poel stond droog. Ik ging er toch maar een kijkje nemen. Tot mijn verbazing zag ik dat hier mensen in de wand hadden gehakt op zoek naar ammonieten. En dan waarschijnlijk alleen grote ammonieten want in de kuil lagen enkele kubieke meters stenen waar ammonieten, en vaak zelfs complete exemplaren, in te vinden waren: Jackpot!

Corrie vond nog een halve grote ammoniet met een diameter van circa 40 centimeter. In totaal konden we zo'n 100 brokken met ammonieten bemachtigen. Hier was het gewoon inladen, alhoewel we niet teveel mee konden nemen in onze kleine wagentje.

Tijdens dit lange weekend bezochten we ook de groeves ten zuidoosten van Doué-la-Fontaine (D). Hier was nog één groeve in bedrijf, de andere werden gebruikt voor auto- en motorcross. De in bedrijf zijnde groeve hebben we niet bezocht. In de andere, meer zuidelijk gelegen groeve, vonden we wel wat stukken belemniet, brachiopoden en afdrukken van ammonieten. Deze kwamen waarschijnlijk uit het Turonien. Hier zouden ook haaiantanden te vinden zijn, maar deze komen dan uit latere afzettingen zoals die van het Tortonien. De groeve ten noorden van Montreuil-Bellay (E) was uitgebaat en werd alweer dicht gekiept. Een bezoek aan de derde groeve, ongeveer acht kilometer ten zuidoosten van Montreuil-Bellay langs de D347 (F), was ook geen succes. Hier vonden we wel afdrukken en kleine stukjes van ammonieten.

Op zaterdag bezochten we de groeve bij Saint-Laurent-de-Lin (B). Mijn broer ging meteen op zoek naar *Scutella*'s. Helaas vielen dit jaar de vondsten tegen. Er werd blijkbaar niet op de juiste diepte gegraven. We vonden er wel enkele, maar toch minder dan het jaar ervoor. Met harken zochten we de zandhopen af. Hier werden wel haaiantanden en enkele zoogdiertandjes gevonden, waarvan de snijtand van waarschijnlijk een bever de beste vondst was (fig. 3). Later gingen we nog op zoek naar haaiantanden in de wanden door middel van graven en daarna zeven. De vondsten waren niet slecht.

's Zondags gingen we op zoek in de groeve bij Channay-sur-Lathan (G). Deze groeve is een stuk kleiner. Er werd ook minder afgegraven, maar er lagen genoeg hopen met zand waar we konden zoeken. Zo gezegd zo gedaan. Ook hier vonden we weer haai- en zoogdiertandjes. Helaas zijn de tanden uit deze omgeving vaak gerold. Er werd ook niks bijzonders gevonden. Mijn broer deed het iets beter. Hij vond een paar zee-egels, wel wat beschadigd en niet *in situ* zoals ook onze tandjes. Hier is het een Luilekkerland voor mensen die Bryozoa zoeken. Vaak zijn ook deze gerold of beschadigd, maar je kunt er ook grote en gave stukken vinden.

Op een gegeven moment liep een man op ons af. We dachten de groeve-eigenaar. Maar nee, hij had een pension in de buurt met een eigen kleine groeve. Hij liet ons ook enkele *Otodus megalodon* tanden zien en vertelde dat hij één of twee tanden per jaar vond. Was dit nu bemoedigend of net niet? Hoe vaak ging hij zoeken? Één keer per maand of elke dag? We mochten de tanden ook even vasthouden. Nadat hij ons zijn visitekaartje gegeven had vertrok hij weer.

Er stond ook een grote zeefmachine waarmee diverse fracties gezeefd werden. Grote tanden kon je niet vinden in de hopen zand. Maar bij deze zeef lag een berg met brokken

Fig. 7. De bijna perfecte *Otodus megalodon*.

Fig. 9. Channay-sur-Lathan, 'haaiantandenlaag' onder de roodbruine laag.

met een doorsnede van twee tot circa vijftien centimeter. Deze brokken waren bijna wit van kleur, een mooi contrast met de meeste tanden die je hier kunt vinden. Tandens van neushoornachtigen en andere zoogdieren zijn donkergrijs van kleur terwijl haaiantanden van lichtgrijs tot donkergrijs of bruin kunnen zijn. Ik wilde toch wel heel graag een grote haaiantand vinden. Met mijn hark begon ik de brokken weg te trekken en binnen vijf minuten zag ik iets donkers liggen.

Fig. 8. Channay-sur-Lantan (G). Marc, Mai, Menko en Geert, 2019.

Fig. 10. Groeve Saint-Laurent-de-Lin (wand bezaaid met oeverzwaluwnestholten in 2020).

Fig. 11. Saint-Laurent-de-Lin.

Een bijna perfecte *Otodus megalodon* (fig. 7). Vaak worden hier kleine tanden van *O. megalodon* gevonden. Zou dit betekenen dat hier vaak jongere dieren rondzwommen? Mijn tand mat zeven centimeter. Ik was er super blij mee.

Het Paasweekend van 2019

In 2019 besloten mijn vriendin Corrie Meijer en ik met medezoekers Menko van Hylckama Vlieg, Marc Wouters en Geert Andries, die we goed kenden van onze excursies in de ENCI, om een lang weekend naar de Faluns van de Touraine te gaan.

Op donderdag vertrokken we zodat we drie dagen de tijd hadden om uitgebreid te zoeken. Na een uurtje of tien rijden kwamen we aan in Lublé (dept. Indre-et-Loire). De spullen werden uitgepakt en daarna werd de directe omgeving onderzocht. Op het erf lag zand van de Savignien formatie, Langhien uit de groeves van Saint Laurent-de-Lin of Channay-sur-Lathan. Met zijn drieën gingen we op zoek naar haai-entandjes. Er werden er ook een stuk of twintig gevonden. Té mooi om te laten liggen (alhoewel niet *in situ* natuurlijk). Op vrijdag gingen Marc en Geert naar het Musée de la Préhistoire in Le Grand-Pressigny, in dit museum zijn naast vuurstenenwerktuigen ook de nodige fossielen uit de Jura, het Krijt en het Mioceen van de Touraine tentoongesteld. Corrie en ik hebben later dat jaar ook dit museum bezocht en met de curator gesproken over het bekende vuursteen van deze streek. Wij vertelden hem toen dat we graag vuursteen wilden bewerken en kregen zelfs een flink stuk van hem mee, maar wel onder restricties. We mochten de afslagen niet weggooiden en ook geen vuurstenen werktuigen verkopen.

Een bezoek aan dit museum mag zeker niet worden overgeslagen als men in deze buurt komt.

Menko, Corrie en ik gingen op zoek naar ammonieten op de vindplaats ten oosten van Montreuil-Bellay (C). Er was

toch weer het één en ander veranderd bij de poel. Er lagen bergen met stenen waar ammonieten in zaten. Het gesteente was wel harder dan dat rond de poel.

Helaas stond de poel weer vol water. Aan de oostkant zagen we dat hier gehakt en naar ammonieten gezocht was. Ook wij hebben hier gezocht en inderdaad weer leuke ammonieten kunnen vinden (fig. 5 en 6).

Wat ik nog kort wil vermelden is dat in deze streek de nulmeridiaan ligt. Let hierop als je met je TomTom in de weer bent - wij verreden ons en zaten aanvankelijk dus ten oosten van deze meridiaan en niet, waar we eigenlijk moesten zijn, ten westen daarvan.

's Zaterdags bemonsterden we de groeve bij Saint-Laurent-de-Lin (B). De zanden van deze groeve zijn net als die bij Channay-sur-Lathan gevormd in het Langhiaan. Er zijn duidelijke lagen te zien qua kleur en grofheid van de zanden (fig. 2 en 10).

Natuurlijk zag de groeve er weer heel anders uit dan twee jaar geleden. Er was ook weer een nieuw stuk in gebruik. De plekken waar we de laatste keer gezocht hadden waren niet meer bereikbaar omdat die gedeeltes van de groeve alweer dicht gekiept werden of dat ze totaal afgegraven waren. Wel lagen er nog genoeg hopen met diverse soorten zand wat betreft grofheden of korrelgrootte.

De meest voor de hand liggende plek was het nieuwe stuk van de groeve. Menko, Corrie en ik gingen in een laag graven die we dachten te kennen van de vorige keren. Het was een laag die bestond uit soms stevig aaneen gekitte zeedieren, te denken aan Bryozoa, schelpen, koralen enz. (fig. 4). Hierin vonden we natuurlijk ook haai-entanden zoals een beschadigde kleine *Otodus megalodon*. Het nadeel was dat we vol in de zon zaten. Dat weekend, het Paasweekend, werd het erg warm. Zelfs tegen de 30 graden. Marc en Geert waren bezig aan de andere, naar het noorden ge-

Tabel 2

GEVONDEN HAAIENTANDEN	VINDPL.
<i>Carcharias reticulata</i> (Probst, 1879) -----	(B), (G)
<i>Carcharias taurus</i> (Rafinesque, 1810) ---	(B), (G)
<i>Carcharias cuspidata</i> (Agassiz, 1843) ---	(B), (G)
<i>Araloselachus vorax</i> (Le Hon, 1871) -----	(B), (G)
<i>Lamna nasus</i> (Bonnaterre, 1788) -----	(B), (G)
<i>Galeocerdo aduncus</i> (Agassiz, 1843) -----	(B), (G)
<i>Hemipristis serra</i> Agassiz, 1835 -----	(B), (G)
<i>Carcharhinus acanthodon</i> (Le Hon, 1871) -	(B), (G)
<i>Cosmopolitodus hastalis</i> (Agassiz, 1843) -	(B), (G)
<i>Anotodus retroflexus</i> (Agassiz, 1838) -----	(G)
<i>Isurus oxyrinchus</i> (Rafinesque, 1810) -----	(B), (G)
<i>Otodus megalodon</i> (Agassiz, 1843) -----	(B), (G)
<i>Notorynchus primigenius</i> (Agassiz, 1835) -	(B), (G)
<i>Sphyrna zygaena</i> (Linnaeus, 1758) -----	(G)
? <i>Alopias</i> spp. -----	(G)
GEVONDEN ROGGENTANDEN	
<i>Myliobatis oligocaena</i> Leriche 1910 -----	(B), (G)
<i>Myliobatis meridionalis</i> (Gervais, 1852) ---	(B), (G)
<i>Aetobatus arcuatus</i> Agassiz, 1843 -----	(G)
? <i>Raja</i> spp. -----	(B), (G)

Fig. 12. Vondsten van twee dagen (Channay-sur-Lathan).

Fig. 13. *Otodus megalodon*

Fig. 14. *Hemipristis serra*.

Fig. 15. Saint Laurent-de-Lin (B), werk aan de koele kant, 2019.

Fig. 16. Saint-Laurent-de-Lin in 2020. Bij de zwarte lijn: laag met grof verkit zand. Bij de blauwe lijn: laag met grove kiezels waaruit *Gigantopecten ligerianus* en *Testudo promarginata* kwamen.

Fig. 17. *Anotodus retroflexus* in de groeve Channay-sur-Lathan, 2019.

richte wand. Hier was een laag met vrij grove kiezels, zand en grotere keien. In deze laag zouden de grotere fossielen te vinden zijn zoals delen van landzoogdieren en grotere haaiantanden. Omdat deze wand hoog was konden ze lekker in de schaduw werken. En bovendien hadden ze al leuke vondsten gedaan. Vooral Marc, een harde werker, vond al interessante fossielen. Een gebroken kleine *Otodus megalodon*, stukken van schildpadden, een krokodillentand en natuurlijk ook enkele haaiantanden (fig. 11).

Hier was het wat aangenamer om te werken. Dus verhuisden we naar de koelere kant (fig. 15).

Ook wij deden er leuke vondsten maar de grotere fossielen lieten zich niet vinden. Tevreden vertrokken we na een dag graven, hakken en zeven naar ons verblijf. Maar eerst wilden we nog de groeve bij Channay-sur-Lathan (G) bezoeken om te kijken of we er de volgende dag konden zoeken. Hier waren nog volop mensen in de weer met kleine zeeffjes en krabbertjes. Dit was heel wat anders dan ons materieel. Wij hadden scheppen en grote zeven en konden zodoende meer materiaal verwerken. Desondanks vonden de locals toch mooie items. Dus het plan was om er morgen te zoeken.

Paaszondag, onze laatste dag alweer, bezochten we de groeve bij Channay-sur-Lathan (G). We hadden geluk. Er was nog niemand en met zijn vijven konden we een mooi plekje uitzoeken. De laag waar de haaiantanden gevonden werden rustte op een hardere laag verkit grof zand en was ongeveer 50 centimeter dik, soms rul soms ook iets verhard. In het onderste gedeelte van deze laag werden regelmatig *Scutella*'s gevonden. Boven deze 'haaiantandenlaag' lag een roodbruine laag waarin ook af en toe tanden gevonden werden, al hoewel veel minder (fig. 8 en 9). Deze laag was ijzerhoudend met inspoelingen van klei van bo-

ven. Met schop of houweel was deze aardig te verwijderen en zodoende konden we veel materiaal verwerken.

Zelf vonden we een paar redelijk gave *Scutella*'s maar Marc had de pech dat hij ze regelmatig kapot sloeg met zijn houweel.

Deze dag vonden we heel wat gerolde haaiantanden met af en toe een heel mooi exemplaar zoals een prachtige *Anotodus retroflexus* (fig. 17) en een tweetal kleine iets gerolde *Otodus megalodon* (fig. 13). Deze laatste waren van jonge dieren. *Hemipristis serra* is hier helemaal niet zeldzaam. Wij vonden er zeven op één dag (fig. 14). Ook Menco vond nog een *O. megalodon*, klein maar mooi.

Later die dag kwamen er meer bezoekers, voornamelijk Fransen, ook zij vonden ondanks hun krabbers en keukenzeeffjes mooie tanden. Zelfs een paar kleine megs.

Enkele mensen waren met harken op de hopen zand in de weer. Ze waren niet allemaal even spraakzaam, maar een Fransman die we zaterdag al gesproken hadden vertelde dat er vorige week bij een berg grof materiaal een mooie *O. megalodon* en een kies van een neushoorn gevonden was.

Zomer 2020

Ons lange weekend in het voorjaar van 2020 ging vanwege de pandemie niet door. Op een gegeven moment bestond er toch een mogelijkheid om er even tussenuit te gaan in de zomer. Omdat het allemaal vrij snel moest gaan, besloten Corrie en ik alleen te gaan.

's Vrijdags bezochten we allerlei groeves in de buurt van Meigné-le-Vicomte (dept. Maine-et-Loire) waar we eventueel konden gaan zoeken.

Eén groeve, die een paar kilometer ten oosten van Meigné-le-Vicomte lag, konden we ondanks de TomTom niet vinden. Een andere werd niet meer afgegraven en was nu in gebruik als landbouwgrond. Op de hellingen hebben we wel nog wat

gezocht maar niks gevonden. Op de onverharde weg troffen we wel nog enkele gerolde haaiantandjes en stukjes tand aan. Ten zuidwesten van Meigné-le-Vicomte ligt een kleine groeve (H) die in privébezit is. We kregen van de eigenaar wel een ‘rondleiding’ maar we mochten er niet zoeken. Hij liet ons wel enkele items zien die hier gevonden waren. Één grotere *Otodus megalodon*, van een mastodont een kies, grote stukken bot en een stuk onderkaak van ongeveer 25 centimeter met enkele tanden zonder kroon. Mooi, alleen met het kunnen zoeken hadden we deze vrijdag geen geluk!

’s Zaterdags bezochten we eerst de groeve bij Channay-sur-Lathan (G). Hier werd blijkbaar niet meer afgegraven, wat bijzonder jammer was gezien de vondsten van een jaar eerder. Deze groeve was en werd ook alweer opgevuld met puin en grond. We konden geen plekken vinden om te hakken. Wel zochten we nog een tijdje in de hopen zand en grovere brokken met onze harken. Dit leverde wel een paar haaien- en zoogdiertandjes op.

Toen maar naar de groeve bij Saint-Laurent-de-Lin (B). Ook hier was het één en ander veranderd na een jaar. Achterin zagen we een wand waar oeverzwaluwen broedden (fig. 10). Er waren misschien wel 200 nesten in de wand gegraven, dus dit gedeelte was taboe voor ons. Daar waar we een jaar eerder gegraven hadden liet men een stuk liggen dat niet afgegraven werd en waar men al begonnen was met afwerken. Op een hoek vooraan vonden we wel een plek waar we konden zoeken. Dit leverde uiteindelijk niet zo heel veel op, dus.. waar morgen te zoeken? Hier was niet meer zoveel plek om te graven en te hakken.

De laatste dag, zondag, gingen we toch maar weer naar de groeve bij Saint-Laurent-de-Lin (B). Een heel stuk bij de oeverzwaluwen vandaan dachten we de geschikte laag te hebben gevonden. Maar hier leverde hij niets op. Op figuur 16 is met een zwarte lijn een laag met grof, soms verkit zand aangegeven (daar zochten we zaterdag) en met

Fig. 18. Een *Gigantopecten ligerianus* uit de laag met grove kiezels, Saint Laurent-de-Lin.

Fig. 19. *Testudo promarginata* uit de laag met grove kiezels, Saint Laurent-de-Lin.

een blauwe lijn een laag met grove kiezels. In die laatste laag met grove kiezels besloten we te gaan hakken. Bij één van de eerste slagen met het houweel troffen we een *Gigantopecten ligerianus* aan (fig. 18). Een mooie vondst maar helaas geraakt.

Maar dit was niet alles. Regelmatig vonden we in die laag met grove kiezels stukjes bot van zoogdieren en reptielen. Toen een groter stuk rugschild van een landschildpad *Testudo promarginata* (fig. 19) en wel het eerste stuk achter de kop. Bovendien vonden we nog twee tanden van een krokodilachtige, *Scutella*'s en diverse haaiantanden waarvan een onderkaakse gave *Hemipristis serra* wel de mooiste vondst was. Later vond Corrie er nog eentje met harken op de zandhopen. Deze was iets gerold.

Al met al een geslaagd weekend. Maar is het de moeite om nog eens terug te komen naar deze streek? We moeten Google Maps of Google Earth maar in de gaten houden.

De tijdens deze zoektochten gevonden haaiantanden staan in tabel 2.

Dankwoord

Bij deze dank ik Leonard Vaessen heel hartelijk voor het kritisch doorlezen van dit artikel en zeker ook voor de tips, verbeteringen en aanpassingen. En tevens Marc Wouters voor de foto van figuur 11.

Literatuur

Vaessen L. & A. Janse, 1984. Paasexcursie 1984. De “Faluns de Touraine”. – Afzettingen van de Werkgroep voor Tertiaire en Kwartaire Geologie 5 (3): 61-74.

Vaessen L, 2007. De ‘Faluns’ van het Loirebekken. – Afzettingen van de Werkgroep voor Tertiaire en Kwartaire Geologie 28 (3): 51-61.

<http://vertebresfossiles.free.fr>

<https://faluns-loire.pagesperso-orange.fr>

¹M.H.M. Arets, e-mail: m.h.marets@online.nl